

ותלך לדרוש את ה'

בראשית פרק כה, כב: וַיִּתְרָאֲצוּ הַכְּנִיזִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר
אִם כֵּן לֵקְחָה זֶה אֲנֹכִי וַתֵּלֶךְ לְדָרֵשׁ אֶת ה': וַיֹּאמֶר יִקְנֶה
לָהּ יִשְׂרָאֵל גִּיּוֹם גִּבּוֹר וַיִּשְׁנֵי לְאֵמִים מִמֶּעֶיֶךָ יִסְרְדוּ
וְלֹאִם מְלֹאִם יִאָּמֵץ וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר:

בראשית רבה: ותלך לדרוש את ה', וכי בתי כנסיות
ובתי מדרשות היו באותן הימים, והלא לא הלכה אלא
למדרש של שם ועבר, אלא ללמדך שכל מי שהוא
מקביל פני זקן כמקביל פני שכינה.

פסיקתא זוטרותא: ותלך לדרוש את ה'. לבקש רחמים
על עיבורה: ע"א ותלך לדרוש את ה'. להקריב קרבן:

רש"י: ותאמר אם כן – גדול כער העבור:
למה זה אנכי – מתאוה ומתפללת על הריון:
ותלך לדרוש – לבית מדרשו של שם:
לדרוש את ה' – שיגיד לך מה תהא בסופה:

רמב"ן: (כב) ותאמר אם כן למה זה אנכי – אם כן
גדול כער העבור למה זה אנכי מתפללת ומתאוה על
ההריון. לשון רש"י. ואינו נכון.
ורבי אברהם אמר כי שאלה את הנשים אם אירע
להם ככה ותאמרנה לא, ותאמר אם כן – הדבר
והמנהג למה זה אנכי – בהריון משונה. והנה הכתוב
חסר ואינו שלם בפירוש הזה:
והנכון בעיני כי אמרה אם כן – יהיה לי למה זה
אנכי – בעולם, הלא אני אינני, שאמות או שלא הייתי,
כטעם כאשר לא הייתי אהיה (איוב י ט):

ותלך לדרוש את ה' – לשון רש"י, להגיד מה יהא
בסופה. ולא מלאתי דרישה אצל ה' רק להתפלל,
כטעם דרשתי את ה' וענני (תהלים לד ה), דרשוני
וחיו (עמוס ה ד), חיו אני אם אדרש לכם (יחזקאל כ ג):

(כג) וטעם שני גויס כבטנך – הודיע לה שלא תפחד,
כי בעבור שהיחה מעוברת תאומים הוא הריון הזה
כבטנה, כי דרך נשים לה. ויחכן שיאמר עוד כי
בעבור היוחס שני גויס שונאים ונלחמים זה בזה, עשו
בתחלת יצירתם מריבה רמז למה שיהיה ביניהם
בסוף, ועתה ינחמו ותמצא מנוח והשקט לנפשה:

דרשות הר"ן דרוש ב: ואחרי יודעה כי אין דרך נשים
לה, הלכה לדרוש את ה' מפי נביאים, או התבודדה
בעצמה בענין יחול רוח ה' לפעמה, ויגידנה מה יהיה
בסופה כדברי רש"י ז"ל (שם), כלומר שנספפה לדעת
מה שמורה עליו הענין הזר ההוא. ואף על פי
שהרמב"ן ז"ל (שם) לא נתחוויר בפירושו, מלך שאמר
כי לא מלא דרישה אל השם רק להתפלל, כטעם
דרשתי את ה' (תהלים לד ה), דרשוני וחיו (עמוס ה
ד), חיו אני אם אדרש לכם (יחזקאל כ ג), לפי הגרסא
נשמט ממנו מקרא שכתוב (מ"ב ח ח) ויאמר המלך
אל חזהאל קח בידך מנחה ולך לקראת איש האלהים
ודרש את ה' מאותו לאמר האחיה מחלי זה, וכתוב
גם כן (שם א ב) לכו דרשו כבעל זבוב אלהי עקרו

אם אחיה מחלי זה, ואלה הדרישות אינן אלא לדעת
מראשית אחרית, ואף זו כן, כי נכספה לדעת מה
שמורה עליו זה הענין הזר הקורה אליה

שמות פרק יח, טו-יז: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹתְנוּ כִּי יָבֹא אֵלַי
הַעַם לְדָרֵשׁ אֱלֹהִים: כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בְּאֵלַי
וְשִׁפְטֵתִי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת חֲקֵי הָאֱלֹהִים
וְאֶת תּוֹרָתוֹ:

רש"י: (טו) כי יבא – כמו כי בוא, לשון הווה:
לדרש אלהים – כהרגומו למחבצ אולפון, לשאול
חלמוד מפי הגבורה:

רמב"ן: (טו) כי יבא אלי העם לדרוש אלהים – השיב
משה לחותנו כריכים הם שיעמדו עליו זמן גדול מן
היום, כי לדברים רבים באים לפניו, כי יבא אלי העם
לדרוש אלהים להתפלל על חוליהם ולהודיעם מה
שיאבד להם, כי זה יקרא "דרישה אלהים", וכן יעשו
עם הנביאים כמו שאמר (ש"א ט ט) לפנים בישראל
כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלהים לכו ונלכה עד
הרואה, וכן ודרשה את ה' מאותו לאמר האחיה מחלי
זה (מ"ב ח ח), שיהפלב עליו ויודיענו אם נשמעה
תפלתו, וכן ותלך לדרוש את ה' (בראשית כה כב),
כמו שפירשתי שם, ועוד שאני שופט אוהם, כי יהיה
להם דבר בא אלי ושפטתי. ועוד אני מלמד אוהם
תורה, והודעתי להם את חקי האלהים ואת תורתיו:

רבי אליהו מזרחי (חי בתורכיה, בזמן גירוש ספרד,
ספרו הוא הספר המרכזי המבאר את פירושו של
רש"י) להגיד מה תהא בסופה. הרמב"ן ז"ל טען
ואמר: "ולא מלאתי דרישה את ה' רק להתפלל כטעם
'דרשתי את ה' וענני' (תהלים לד ה), 'דרשוני וחיו'
(עמוס ה, ד). ולא ידעתי מה יעשה בפסוק (שמות
יח, טו) "כי יבא אלי העם לדרוש אלהים", ותרגם
אנקלוס "למיחבצ אולפון מן קדם ה'", שפירושו לבקש
חלמוד מפי הגבורה. וכך פירש רש"י שם, לא כמו
שפירש הרמב"ן "להתפלל על חוליהם", כי אין מדרך
המחפלים לשבח ברחוב העיר, שהוא מקום המשפט,
רק במקומות ההתבודדות. ועוד, כי מלת "לדרוש"
שבה אל העם, לא אל משה. ועוד, כי הוא עצמו כהב
(רמב"ן שמות יח, טו) "ולהודיעם מה שיאבד מהם,
כי זה יקרא דרישה אלהים, דכתיב (שמואל א' ט, ט)
'כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלהים לכו ונלכה עד
הרואה'. וכן (מלכים ב' ח, ח) 'ודרשה את ה' מאותו
לאמר האחיה מחולי זה" שכל אלו הם להגיד להם
מה תהא בסופם. ומתשובת "ויאמר ה' לה שני גויס
כבטנך" (פסוק כג) התבררה הדרישה הזאת שהיתה
כדי להגיד לה מה תהא בסופה, כדברי הרב.

דברים יג ה: אֶתְּרִי וְקַנֵּה אֱלֹהֵיכֶם תִּלְכוּ וְאֵתוּ תִירְאוּ וְאֵת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ וְקַלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֵתוּ תִעָבְדוּ וְבוֹ תִדְבְּקוּן:

רמב"ן: (ה) אחרי ה' אלהיכם תלכו – היא מצוה שנלך אחר עצמו וממנו לבדו נדרוש כל נעלם ונשאל כל עתיד, כענין ותלך לדרוש את ה' (בראשית כה כב), כי יבא אלי העם לדרוש אלהים (שמות יח טו). וכן יעשו ישראל עם הנביאים, האין פה נביא לה' ונדרשה את ה' מאותו (מ"ב ג יא)

אור החיים: ותלך לדרוש את ה' פי' לבקש רחמים על קיום הריונה ולדעת דבר הסוכב הפסדס כי מן השמים לא יעשו גם לשקר שתפקד בדבר שאינו מתקיים, ולעולם לא תקפידה על כער ההריון כי הצדיקים יסבלו כער גדול בעולם הזה להכלית טוב הנלחי:

פירוש הגר"א למשלי טז ד: כי כל אדם ואדם יש לו דרך בפני עצמו לילך בו, כי אין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהם דומים זה לזה ואין טבע שני בני אדם שזה. וכשהיו נביאים היו הולכים אצל הנביאים "לדרוש את ה'" והיה הנביא אומר על פי משפט הנבואה דרכו אשר ילך בה, לפי שורש נשמחו ולפי טבע גופו

ברכות סג: חנו רבנן: כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היו שם רבי יהודה ורבי יוסי ורבי נחמיה ורבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, פתחו כולם בכבוד אכסניא ודרשו. פתח רבי יהודה ראש המדברים בכל מקום בכבוד תורה ודרש: ומשה יחח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה, והלא דברים קל וחומר, ומה ארון ה' שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל אמרה תורה: והיה כל מבקש ה' יבא אל אהל מועד, תלמידו חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה – על אחת כמה וכמה

רש"י: אמרה תורה כו' – כלומר קראו הכתוב מבקש ה'.